

N:o 10.

Ank. till Riksd. kansli den 6 maj 1889, kl. 3 e. m.

Memorial, i fråga om ändringar i gällande aflöningsstat för riksbanken.

Hos utskottet hafva fullmäktige i riksbanken, till en del på grund af framställningar från vederbörande kontorsstyrelser, hemställt om åtskilliga ändringar och tillägg i aflöningsstaten för densamma, hvilka fullmäktige, med afseende å den stegrade rörelsen vid riksbankens så väl hufvud- som afdelningskontor och det deraf såsom en naturlig följd föranledda behovet af ökade arbetskrafter, funnit vara af omständigheterna påkallade; och får utskottet efter noggrann pröfning af förevarande ärende nu lemna redogörelse för hithörande frågor samt i ämnet afgifva nedan omförmälda förslag.

På sätt af fullmäktiges protokoll framgår, hafva fullmäktige under senare tiden i flera fall varit nödsakade att begagna den dem enligt § 68 mom. 2 af bankoreglementet medgifna rätt att, när sådant för göromålen obehindrade gång finnes oundgängligen nödigt, utöfver stat anställa den eller de tjenstemän, som erfordras. Så beslöts hvad be-

träffar hufvudkontoret redan vid slutet af år 1886, att från och med år 1887 finge tills vidare anställas en tjänsteman i 1:sta graden för att biträda kommissarierna vid hufvudkontorets upp- och utlåningsrörelse, hvarjemte från och med den 1 mars nästlidet år vid samma afdelning är utöfver stat anställd en tjänsteman med aflöning i 3:dje graden.

De skäl, som talade för vidtagande af dessa åtgärder, äro af den tjänsteman, som utöfvar förmanskapet för nämnda afdelning af hufvudkontoret, i särskilda framställningar till fullmäktige fullständigt anförda. Vid jämförelse med rörelsen i afseende å upp- och utlåningen vid hufvudkontoret under senare tider visar sig ock, huru högst betydligt densamma ökats, hvarigenom fullgörandet i behörig ordning af den med omförmälda rörelse förenade mängd olikartade göromål, med tillgodoseende på samma gång af den snabbhet, som för allmänhetens bekvämlighet kräfvdes, och den noggrannhet, som påkallas af omtanken om bankens trygghet, var för den under andra förhållanden bestämda personalen i högst väsentlig mån försvåradt och, hvad kommissarierna beträffar, i vissa fall nära omöjliggjordt. Såsom exempel på den utveckling låne- och diskontrörelsen vunnit kan anföras, att år 1875, då den med hithörande göromål vid hufvudkontoret anställda ordinarie personal var lika stor som nu, antalet diskonterade vexlar ej utgjorde mer än 2,191 st., under det att detsamma för åren 1887 och 1888 uppgått till respektive 10,551 och 10,876, samt att antalet lån mot säkerhet af aktier och mot in-teckningar under de sista 10 åren stigit med omkring 90 procent för de förra och hvad de senare beträffar befinnas de vara ej mindre än 8 gånger större än under år 1877, hvarjemte sistlidet år utfärdats 3,286 st. nya depositionsbevis mot ett antal under år 1877 af endast 889 st.

De, som mest drabbats af denna tillökning i göromålen, äro de vid ifrågavarande afdelning anställda kommissarier. Beträffande vaxelrörelsen åligger det nemligen dem, utom den vanliga formella granskningen och deraf härflytande bestyr, bland annat att, när vaxlarne äro betalbara utom Stockholm, hvilket i allmänhet är fallet med omkring $\frac{2}{3}$ af hela antalet, sända dessa, behörigen öfverlåtna, i god tid före förfallodagen till betalningsorten för inkassering eller, om betalning uteblifver, för protest. Under senare tider hafva i regel hvar 14:de dag omkring 250 st. sådana vaxlar och stundom ännu flera blifvit till landsorten afsända; och då bref med liquid för sådana vaxlar eller protest inkomma hvarje dag med posten 3 à 4 gånger under förmidagens lopp, stundom till antal af 70 à 80 st. på en dag, synes det

påtagligt, att kommissarierna med sina andra mångfaldiga och ansvarsfulla göromål haft fullt fog för sin anhållan att till besörjande af denna vidlyftiga post erhålla biträde af en ordinarie tjänsteman, som under tjänstemannaansvar besörjde densamma, och på hvilken en del andra löpande göromål kunde öfverflyttas.

Om således fullt skäl syntes förefinnas för anställande på ordinarie stat af ett kontorsskrifvarebiträde vid nämnda afdelning, så är förhållandet enahanda i fråga om den tillfälliga kamrerarebefattning, som af fullmäktige sistlidet är inrättades. I afseende å sistnämnda åtgärd hafva fullmäktige i sin ifrågavarande skrivelse till utskottet lemnat närmare meddelanden om motiven till densamma, hvilka sammanfattas i den redogörelse i ämnet, som af deputeraden för den inre förvaltningen afgifvits till fullmäktiges protokoll för den 16 februari 1888. Vid detta tillfälle yttrades af nämnde deputerad:

»I stadgar för tjänstgöringen vid Sveriges riksbanks hufvudkontor 1 kap. 10 § är föreskrifvet, att alla till utlånings- och kassakreditiv-rörelserna samt inrikes vaxelhandeln hörande säkerhetshandlingar äfvensom de för förrättningskassan n:o 1 afsedda blanketter till räntebärande insättningsbevis skola förvaras under tre olika lås, hvartill de vid lånerörelsen anstälde två kommissarier samt kamreraren innehafva nyckel till hvar sitt.

Den kontroll, som härigenom skolat åstadkommas, varder emellertid i sjelfva verket icke effektiv. Kamreraren vid lånerörelsen har att hufvudsakligen förrätta sin tjänst i sjelfva expeditionslokalen, der han skall emottaga lånehandlingar af allmänheten och med henne förhandla, medan kommissarierna hafva sin plats i det innanför belägna rummet, der säkerhetshandlingarna måste förvaras. Följden häraf är, att kamrerarens åtgärd endast vid expeditionstidens början och slut, då skåpen öppnas och stängas, har någon betydelse, under det att för öfrigt de två kommissarierna med anledning af förhållandenas egen natur måste hafva säkerhetshandlingarna under sin vård och handläggning. Det nuvarande stadgandet varder sålunda obilligt derutinnan, att det ålägger kamreraren ansvarighet för en vård, som han endast i högst ringa mån kan utöfva, och bristfälligt i afseende å sjelfva den åsyftade kontrollen.

Redan af detta skäl synes en ändring i afseende å den ifrågavarande tjänstgöringen vid lånerörelsen vara nödig, så att kommissarierna vid sin kassavård må erhålla biträde af en tillsammans med dem och under gemensamt ansvar arbetande tjänsteman. Men sådant biträde påkallas äfven af andra förhållanden.

Vid den tidpunkt, då de tvenne kommissariernes i upp- och utlåningsrörelsen befattningar först tillsattes, voro de göromål, som afsågos att blifva utförda af dessa tjänstemän, till både beskaffenhet och omfång mycket mindre än nu. År 1846, då nuvarande äldste kommissariens närmaste företrädare, E. Deutsch, befordrades till sin plats, sysselsatte sig banken egentligen med de s. k. diskontlånen och lån mot löpande förskrifning. De första inrikes vaxlarne, betalbara i Stockholm, diskonterades samma år. Belåning på sätt nu sker af aktier kunde ej egentligen förekomma förr än aktiebolagslagen utfärdades, eller år 1848, då äfven kassakreditiv började beviljas. Någon egentlig obligationsrörelse kunde ej heller ega rum förr än vid midten af 1850-talet, då flera hypoteksföreningar utfärdat sina förbindelser. Icke förr än 1854 upplånades medel på upp- och afskrifning och först år 1856 mot utfärdade depositionsbevis. Inrikes vaxlar, betalbara å andra orter än Stockholm och riksbankens afdelningskontor, diskonterades först år 1867. Lån mot in-teckningar, såsom omedelbar säkerhet, utlemnades icke förr än sent, och lån mot pant af vågförda effekter beviljades till år 1856 af annan afdelning inom riksbanken.

Det är uppenbart, att till följd af lånerörelsens på sådant sätt alltjemt fortgående utsträckning göromålen för de två kommissarierna i högst väsentlig grad ökats både till kvalitet och kvantitet. En af registratorn uppgjord, ofvanberörda P. M. bilagd jemförande öfversigt för åren 1877—1887 ådagalägger särskildt, huru mycket rörelsen tilltagit under de sista tio åren. I synnerhet bör i afseende härå uppmärksamhet fästas vid lånen mot pant af in-teckningar, obligationer och aktier, hvilka kräfva ett på samma gång tidsödande och till följd af den stora noggrannhet, som måste tagas i anspråk, äfven ansträngande arbete. Redan bestyret att uppräknas och vid många olika tillfällen afklippa kuponger, hvilket till följd af uppsägningslånen ökning nu mera måste förekomma oftare än förr, är, lagdt till öfriga åligganden under expeditionstiden, betungande nog. Det låter sig ock svårigen göra att förrätta de hufvudsakligaste göromål, som med kommissarietjänsterna äro förenade, på andra tider än då kontoret hålles öppet, om eljest allmänhetens kraf på snabb och för henne beqväm expedition skola kunna uppfyllas. Till följd af göromålens koncentring på jemförelsevis kort tid måste också bördan af desamma kännas tyngre, i det att flere olika förrättningar hopa sig och nästan samtidigt taga arbetskraft och uppmärksamhet i anspråk. Särskildt den senare kan ock härigenom lätt slappas, hvarigenom åter kontrollen försvåras, och

ansvaret i och för vården af alla de vigtiga och olikartade lånehandlingarna blifver synnerligen känbart.

Det nu anförda torde tillräckligt motivera behovet af förstärkning i arbetskrafter å kommissarieafdelningen för lånerörelsen. Det sätt att åstadkomma en sådan, hvilket först framställer sig, är att öka antalet kommissarier till tre. För min del skulle jag dock ej för det närvarande vilja föreslå någon åtgärd i sådan syftning, likasom ej heller tillstyrka fullmäktige att söka få den ifrågavarande förstärkningen fastställd å ordinarie stat. Hufvudkontorets framtida ställning och verksamhet bero nemligen i hög grad af den organisation Riksdagen kan vilja gifva åt afdelningskontoren, och för öfrigt torde det icke vara nödigt att, då behof af biträde på något håll visat sig, genast, och innan erfarenhet vunnits huru göromålen lämpligast må ordnas eller fördelas, bestämma arbeten och graden af den tjenst, som anses böra inrättas. Det synes mig därför med så väl bankoreglementets föreskrift som riksbankens välförstådda intresse mest öfverensstämmande, att fullmäktige, med begagnande af den rätt, som 68 § mom. 2 af sagda reglemente tillerkänner dem, utöfver stat åt kommissarierna för upp- och utlåningsrörelsen anställa ett biträde med lämpligt arfvode. Då detta biträde skulle, enligt hvad jag förut angifvit, med kommissarierna komma att dela kassavård och ansvar därför, lär åt detsamma böra lemuas lika stort kassavårdarearfvode som hvar och en af dem åtnjuter, eller 1,000 kronor. I öfrigt synes med afseende derå, att det ifrågavarande biträdet förrättar tjenstgöring såsom närmaste man till kommissarierna, detta arfvode lämpligen kunna sättas lika med aflöningen för tredje gradens tjenstemän.»

Hvad vidare beträffar hufvudkontorets stat och den deri anvisade ersättning för handhafvandet af de med emottagning och förvar af värdepapper eller s. k. öppna deposita förenade bestyr, hafva, jemlikt bestämmelserna i punkt 8:o af de vid staten fogade tillämpningsbestämmelser, dessa göromål intill medlet af nästlidne januari månad kunnat bestridas af en pensionerad tjensteman, som härför, utöfver sin pension, uppburit stadgadt arfvode af 2,000 kronor för år. Sedan denne pensionär på grund af ålder och sjuklighet begärt och erhållit entledigande från berörda uppdrag, hafva fullmäktige funnit nödigt vidtaga förändrade anstalter för uppehållande af ifrågavarande befattning. De med densamma förenade bestyr hafva nemligen under de senare åren

mycket betydligt ökats. Sålunda voro vid 1879 års slut, eller några månader före den tid fullmäktige hos 1880 års bankoutskott gjorde framställning om berörda befattnings uppehållande af en pensionär i riksbanken, qvarliggande 142 st. öppna deposita å ett sammanlagdt belopp af kronor 7,084,658, under det att en jemförelse med förhållandet vid sistlidet års utgång utvisade, att depositionernas antal då utgjorde 375 poster å ett nominalbelopp af tillhopa 25,340,398 kronor 12 öre, hvadan denna rörelse således ökats med öfver 2½ gånger till antalet och med mer än 3 gånger i afseende å beloppet, och all sannolikhet talade för att densamma än ytterligare komme att ökas. Med afseende ej allenast härå utan ännu mera på den omständigheten, att det vore svårt, om icke ogörligt, att bland riksbankens nuvarande pensionerade tjänstemän finna någon person, som vore på en gång villig att mottaga befattningen och lämplig att bestrida de dermed förenade åligganden, för hvilkas fullgörande i behörig ordning kräfdes ej blott noggrannhet, reda och punktlighet utan ock säker uppfattning och vakenhet, ansågo fullmäktige annan utväg för befattningens uppehållande böra anlitas än den i ofvanberörda punkt af bestämmelserna angående tillämpning af staten anvisade; och som det ej vore lämpligt att låta en sådan tjänst bestridas genom tillfälligt förordnande, ända till dess Riksdagens beslut i ämnet hunnit fattas, befans följaktligen nödigt göra bruk af den fullmäktige i § 68 af bankoreglementet medgifna rätt. Vid härefter företagen fråga, hvilken tjänstegrad ifrågasvarande befattning skulle tillhöra, funno fullmäktige, med afseende å hvad här ofvan blifvit anfördt rörande göromålens art äfvensom derå, att dessa vore förenade med stort ansvar så väl för riksbanken som för tjänstens utöfvare, denna ej böra anförtros åt någon tjänsteman med mindre erfarenhet och kompetens än som kunde anses känneteckna tredje graden. Härtill komme, på sätt fullmäktiges deputerad för den inre förvaltningen anförde, att, om befattningen skulle uppehållas med en andra gradens tjänst, dess innehafvare, förutsatt äfven att han egde de egenskaper, som befattningen betingade, icke, enär honom ej syntes böra förvägras att mottaga förordnande å tjänster i högre grad, kunde påräknas blifva så stadigvarande å platsen, som med hänsyn till dess natur vore önskligt, med afseende särskildt å olägenheten och äfven faran af ett ofta inträffadt ombyte af tjänstemän på densamma. Fördelen af den ifrågasatta anordningen öfvervägde ock den ökade kostnad, som härigenom skulle uppkomma; och denna torde ej heller böra förefalla afskräckande, då hänsyn toges till rörelsens tillväxt och de för densamma ökade inkomster, som redan nu med mer än 3 gånger

öfverstege det belopp, hvilket, i händelse af bifall till nu gjorda förslag, komme att för befattningen utgå.

På grund häraf beslöts ock, att befattningen med den ständiga vården af de öppna deposita tills vidare skulle bestridas af en tredje gradens tjänsteman och åt dess innehafvare, i likhet med hvad är förhållandet för öfriga kassavårdare, anvisas ett årligt arfvode af 1,000 kronor, hvaremot det i staten för ändamålet anvisade belopp af 2,000 kronor följaktligen ej vidare skulle utgå.

Efter denna redogörelse angående de af fullmäktige, på grund af omförmälda reglementsstadgande, utöfver stat vid hufvudkontoret inrättade tjänstebefattningar hafva, på de för dessa åtgärder anförda skäl, och då, enligt hvad erfarenheten visat, ifrågavarande befattningar, äfven oafsedt möjliga framtida förändringar i hufvudkontorets verksamhet, vore enligt fullmäktiges åsigt redan nu ovilkorligen behöfliga för ett behörigt skötande af göromålen, fullmäktige hemställt om befattningarnas uppförande å ordinarie stat samt föreslagit de förändringar i aflöningsstaten för hufvudkontoret, som i händelse af bifall härtill vore behöfliga; och då utskottet ej haft något att erinra vid förslaget i fråga samt, hvad särskildt beträffar den af en fullmäktig till protokollet uttalade åsigt att handhafvandet af göromålen med emottagande, vård och bevakning af de så kallade öppna deposita kunde bestridas af en tjänsteman i 2:dra graden, talande skäl synas, på sätt af ofvan lemnade redogörelse inhentas, hafva mot denna särskilda mening blifvit anförda, föranlåtes utskottet hemställa:

1:o.

om sådan förändring af staten för riksbankens hufvudkontor, i hvad densamma rörer tjänstemännen, att de under rubriken lönestat förekommande orden »nitton i första tjänstegraden, kontorsskrifvare, kassaskrifvare, kanslister» samt »åtta i tredje tjänstegraden, kamrerare, ombudsman, förste revisor» utbytas mot orden »tjugo i första tjänstegraden, kontorsskrifvare, kassaskrifvare, kanslister» samt »tio i tredje tjänstegraden, kamrerare, ombudsman, förste revisor»;

äfvensom

2:o.

att den punkt under rubriken arfvoden, som begynner med orden »åt fyra kommissarier», måtte få

följande lydelse: åt fyra kommissarier i bankkontoret, den kamrerare, som med kommissarierna deltagar i vården af de i och för upp- och utlåningsrörelsen emottagna låne- och säkerhetshandlingar, den för vård af de i riksbanken till förvar inlemnade värdepapper särskildt anställde tjänsteman samt tre andre tjänstemän, hvilka af fullmäktige till vårdare af förvaringskassorna förordnas, hvarje 1,000 kronor eller tillsammans kronor 9,000;

samt

3:o.

att, beträffande de vid staten fogade tillämpningsbestämmelser, punkt 8:o af desamma, innefattande medgifvande att för vård af öppna deposita anvisa ett särskildt arfvode af 2,000 kronor, måtte utgå.

Äfven vid kontoret i *Göteborg* har det visat sig nödvändigt att öka tjänstemannapersonalen. Under de senare åren har nemligen behofvet af en särskild vaxlingskassa derstädes allt mer och mer gjort sig gällande, synnerligast sedan de större bankinrättningarna der på platsen hänvisat allmänheten till afdelningskontoret för vaxling af sedlar och mynt; men de lokala förhållandena hafva förut lagt hinder i vägen för inrättandet af en dylik kassa. Då efter fullbordandet af det nya riksbankshuset i *Göteborg* sådant hinder ej mera förefans, och då en sådan kassa jemväl kunde öfvertaga in- och utbetalningar af afbetalningslån, hvilka i synnerhet torgdagarna, då landtbefolkningen tillströmde för att göra liqvider eller lyfta nya lån, hindrande inverkade på den öfriga rörelsen, hafva fullmäktige, som ansett att den ifrågasatta anordningen icke kunde för göromålets obehindrade gång och uppfyllande af allmänhetens kraf på snabb expedition vidare uppskjutas, efter framställning af kontorsstyrelsen förordnat, att från och med den 1 nästlidne december finge utöfver stat tills vidare anställas en extra kassör; och som denna särskilda kassa, på sätt kontorsstyrelsen för fullmäktige anmält, under den tid densamma varit i verksamhet visat sig vara af verkligt behof påkallad och ej lärer kunna utan olägenhet för allmänheten indragas, har utskottet i enlighet med hvad fullmäktige jemväl hemställt, ansett sig böra föreslå:

4:o.

att för besörjande af vaxling af sedlar och mynt samt verkställande af in- och utbetalningar af afbetalningslån, ytterligare en kassör måtte med enahanda aflöningsförmåner som den nuvarande få uppföras å afdelningskontorets i Göteborg stat samt densamma följaktligen förändras så, att dels orden »fem i andra graden, ombudsman, bokhållare, kassör, registrator, hvardera», utbytas mot »sex i andra graden, ombudsman, bokhållare, kassörer, registrator, hvardera» dels i stället för det under rubriken misräkningspenningar förekommande uttrycket »till kassören kronor 1,500: —», införas orden: »till kassörerne, hvardera kronor 1,500: —».

Redan i början af år 1888 gjordes af styrelsen för afdelningskontoret i *Jönköping* hos fullmäktige framställning derom, att vid kontoret måtte, i likhet med hvad förhållandet vore vid kontoren i Vexjö, Luleå och Östersund, så snart som möjligt inrättas en ny tjänst på ordinarie stat i lägsta tjänstegraden. Till stöd för denna hemställan anfördes bland annat, att rörelsen vid kontoret väsentligen tilltagit, så att den fåtaliga ordinarie tjänstemannapersonalen, som utom ombudsmannen, bestod af endast 2 personer, ofta icke utan stora ansträngningar kunde medhinna de löpande göromålen för dagen; att flera af de göromål, som bestridts och vore af beskaffenhet att böra bestridas af ordinarie tjänsteman, såsom förandet af veckolistorna, nummer- och förfalloböcker, uträknande af räntor å vaxlar och lån med mera måst anförtros åt en extra ordinarie tjänsteman, samt att genom anställande vid kontoret af en kontors- och kassaskrifvare en lämpligare arbetsordning skulle kunna genomföras, så att å ena sidan allmänhetens berättigade kraf på skyndsam expedition kunde tillfredsställas och å den andra göromålen på ett för banken betryggande sätt handhafvas.

Med anledning häraf och då fullmäktige ansågo, att med afseende å den utsträckning och betydighet rörelsen vid kontoret vunnit, an-

ställandet jemväl derstädes af en kontors- och kassaskrifvare vore af behovet påkalladt, beslöto fullmäktige på det sätt bifalla framställningen i fråga, att tills vidare finge vid afdelningskontoret i Jönköping utöfver stat anställas en tjänsteman, hvars göromål styrelsen egde bestämma och som skulle ega att åtnjuta enahanda aflöningsförmåner för år räknadt, som tillkomma kontors- och kassaskrifvare vid de mindre afdelningskontoren eller sammanlagdt 1,300 kronor för år räknadt.

Med bifogande af en uppgift öfver rörelsen vid kontoret, utvisande att densamma i nästan alla grenar fortfarande högst väsentligt ökats, har styrelsen innevarande år förnyat sin framställning om erhållande på ordinarie stat af en tjänsteman i lägsta tjänstegraden, för hvilken framställning fullmäktige ansett fullgiltiga skäl tala, hvadan de ock, då afdelningskontoret i Jönköping syntes med afseende å tjänstepersonalens antal böra likställas med kontoren i Luleå, Vexjö och Östersund, tillstyrkt bifall till förslaget i fråga, hvilket utskottet äfven funnit sig böra biträda; hemställande utskottet för den skull:

5:o.

att aflöningsstaten för afdelningskontoret i Jönköping må i afseende å tjänstemännen derstädes erhålla följande lydelse:

kamreraren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
bokhållaren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
kontors- och kassaskrifvaren lön.....	kronor 900: —									—
hvilken kan förhöjas efter fem års										
ordinarie tjänst i graden med 300										
kronor, samt tjänstgöringspennin-										
gar	»									400: —
ombudsmannen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
etc. (oförändradt)										

Beträffande aflöningsstaten för kontoret i *Malmö* hafva fullmäktige anfört följande: »I staten för afdelningskontoret i *Malmö* finnes sedan lång tid tillbaka införd en bestämmelse, att styrelseledamoten för den dagliga förvaltningen derstädes eger rätt till fri bostad jemte vedbrand mot skyldighet att vid behof upplåta rum för styrelsens sammanträden.

Vid förhyrandet af lokal för kontoret under den tid riksbankshuset i Malmö, jemlikt Riksdagens beslut af år 1886, ombyggdes, bereddes ej bostadslägenhet för ifrågavarande styrelseledamot, och i det nya huset finnes ej heller sådan för honom att tillgå. Ersättning för ofvan omförmälda förmån, hvaraf han gått förlustig, synes emellertid ej skäligen böra handhafvaren af den dagliga förvaltningen vid nämnda kontor förvägras, synnerligast då aflöningsvilkoren i öfrigt äro beräknade med hänsyn till samma förmån och åt innehafvaren af motsvarande befattning i Göteborg, der samtidigt ett nytt bankhus för riksbanken uppförts, tillförsäkrats en fördelaktig bostad i bankens hus. Fullmäktige hafva derfor ock under den 29 april 1886 medgifvit, att af afdelningskontorets i Malmö medel må, under tiden för ombyggnaden af huset, till ifrågavarande styrelseledamot såsom ersättning för mistad bostadslägenhet och vedbrand anvisas ett belopp af 1,500 kronor för år, samt sedermera under den 25 sistlidne oktober förklarar, att samma belopp finge af förenämnda anledning tills vidare och i afvaktan på Riksdagens beslut i anledning af den framställning i ämnet, som fullmäktige komme att göra, fortfarande utgå.» I enlighet härmed och då omförmälda belopp i förhållande till de i Malmö ganska betydliga kostnaderna för hyra och bränsle ej syntes fullmäktige vara för högt beräknadt och upphörandet af skyldigheten att upplåta rum vid styrelsesammanträden enligt fullmäktiges åsigt ej vore af sådan betydelse, att deraf kan eller bör föranledas någon minskning i berörda ersättning, hafva fullmäktige hemställt om sådant tillägg till omförmälda stat, att ett särskildt belopp af 1,500 kronor tillades ifrågavarande styrelseledamot såsom ersättning för bostad och vedbrand.

Lika med fullmäktige anser utskottet visserligen, att ledamoten för den dagliga förvaltningen vid kontoret i Malmö bör beredas ersättning för ofvanberörda minskning i förmåner, men då dels synes riktigare att dylik ersättning tillägges aflöningen och ej utföres såsom särskildt arfvode för mistade förmåner, dels ock, om det af fullmäktige föreslagna beloppet härvid skulle läggas till grund, följden blefve att den kontanta aflöningen för denne ledamot komme att utgå med 7,300 kronor, under det att innehafvaren af motsvarande befattning i Göteborg åtnjuter jemt 7,000 kronor, har utskottet med hänsyn så väl här till som ock med afseende derå, att enligt utskottets åsigt frikallandet från skyldigheten att i vissa fall tillhandahålla rum vid styrelsens sammanträden bör till något värde uppskattas, ansett lämpligt, att ifrågavarande ersättning bestämmes till 1,200 kronor, hvarigenom den kontanta aflöningen till handhafvaren i Göteborg och Malmö blefve satt

lika; och torde den förmån af fri bostad, som den förre fortfarande åtnjuter, kunna anses stå i skäligt förhållande till den större rörelsen vid göteborgskontoret. Utskottet hemställer derfor:

6:o.

att staten för styrelsen vid afdelningskontoret i Malmö måtte få följande lydelse:
 fyra styrelseledamöter, hvardera ... kronor 1,800: —
 samt derförutom den ledamot, som
 handhafver den dagliga förvaltningen » 5,200: —

På sätt här ofvan i fråga om kontoret i Jönköping är antydt, har vid afdelningskontoren, i anseende till den jemförelsevis mindre betydliga tjänstemannapersonalen, en del arbeten måst öfverlemnas åt extra ordinarie tjänstemän. Utom att lånerörelsen och deraf härflytande bestyr i allmänhet vid kontoren ökas, hafva på senare tider tillkommit åtskilliga göromål till följd af de utbetalningar för statskontorets räkning, som riksbanken åtagit sig ombesörja, äfvensom till följd deraf att vederbörande löftesmän å afbetalningslån och kassakreditiv samt reversutgifvare och borgensmän å hypotekslån numera skola hvar och en särskildt aviseras, när handlingar, å hvilka deras namn förefinnas, i riksbanken belånas. Detta jemte kommissionsgöromålen har föranlett behof af ökade tillfälliga arbetskrafter och bland annat gifvit anledning till antagande af större antal extra tjänstemän än tillföre. Då dessa numera hafva full sysselsättning i kontoren och, i motsats mot hvad förut varit vanligt, nästan uteslutande äro åtminstone om förmiddagarne upptagna i riksbankens tjänst, synes billigheten äfven fordra, att ersättningen till dem ej blifver alltför obetydlig. Under dessa förhållanden är ock uppenbart, att de för extra biträde vid kontorsgöromålen jemte semestervikariat anvisade medel, hvilka vid kontoret i Visby blott utgöra 300 kronor och vid de öfriga mindre kontoren utom östersundskontoret ej belöpa sig till mer än 1,200 kronor årligen, skola befinnas för ändamålet otillräckliga. Också hafva i särskilda framställningar styrelserna i Jönköping, Luleå och Visby hos fullmäktige hemställt om åtgärd för beredande af någon ökning i dessa anslag, hvarjemte styrelsen för afdelningskontoret i Göteborg jemväl gjort anhållan, att dess

ifrågavarande anslag af 5,000 kronor, som varit oförändradt sedan 1878 och numera visat sig alldeles otillräckligt, måtte höjas till 7,500 kronor.

Med förklarande att fullmäktige på grund af hvad i saken blifvit anfördt och med den kännedom om förhållandena, som senare års inspektioner bibringat, ansett sig hafva giltig anledning förorda bifall till dessa framställningar, hafva fullmäktige tillika meddelat, att, hvad särskildt beträffar afdelningskontoret i Göteborg, det för detta kontor föreslagna jämförelsevis betydliga beloppet betingas af dess i förhållande till de öfriga kontoren väsentligt större rörelse, hvartill komme att för semestervikariat vid samma kontor erfordrades ett ej oansenligt belopp samt att ifrågavarande anslag jemväl vore afsedt till så kallade flitpenningar åt ordinarie tjenstemän derstädes.

Utskottet, som funnit sig böra biträda hvad fullmäktige i nu förvarande hänseende föreslagit och tillstyrkt, hemställer därför:

7:o.

att de till extra arbeten vid kontorsgöromålen m. m. vid nedannämnda afdelningskontor anvisade medel måtte höjas till följande belopp, nemligen:

för kontoret i Göteborg	från 5,000 till 7,500 kronor,		
» » i Jönköping	» 1,200 » 1,700 »		
» » i Luleå	» 1,200 » 1,700 »		
» » i Visby	» 300 » 500 »		

samt att aflöningsstaten i denna del måtte i öfverensstämmelse härmed ändras.

I fråga om de till styrelseledamoten för den dagliga förvaltningen vid de mindre afdelningskontoren utgående aflöningsförmåner hafva fullmäktige anfört följande: »Genom den ständigt fortgående utvecklingen af rörelsen vid afdelningskontoren hafva i synnerhet handhafvarens af den dagliga förvaltningen tid och krafter tagits högst betydligt i anspråk. Denne har nemligen ej allenast att granska och inför styrelsen föredraga alla vexlar, kreditiv och låneansökningar samt att utöfva förmanskapet för kontoret med alla de bestyr, som deraf föränledas, utan ock att deltaga i vården af låne- och värdehandlingar, i vissa afseenden utöfva kontroll på kamreraren och hafva vård om blanketter m. m., hvar-

jemte han öfvervakar handhafvandet af kommissionsgöromålen. Att innehafvaren af en sådau befattning för att kunna intaga den sjelfständiga och oberoende ställning, som för främste styresmannen af en bankinrättning ovilkorligen erfordras, bör vara tillräckligt aflönad synes ovedersägligt. Vid flera af de mindre riksbankskontoren kan emellertid förhållandet icke sägas vara sådant, utan har fastmer inträffat, att, genom den ersättning för kommissionsgöromålen, som tilldelas tjänstemännen, men hvaraf styrelsens ledamöter ej få komma i åtnjutande, handhafvande styrelseledamoten från riksbanken uppstår mindre inkomster än kamreren. Olämpligheten häraf torde lätt inses och har äfven särskildt hvad beträffar afdelningskontoret i Jönköping blifvit uppmärksammat af vederbörande revisorer. Vid bestämmandet af aflöningsförmåner för styrelseledamöter och handhafvare af den dagliga förvaltningen vid de smärre afdelningskontoren lärer väl ursprungligen tagits i betraktande, att dessa ej skulle vara så bundna af sina befattningar, att de ej kunde samtidigt egna sig åt annat förvärf. Också äro styrelseledamöterna för den dagliga förvaltningen vid kontoren i Luleå, Wexiö och Wisby i åtnjutande af inkomster dels såsom innehafvare af annan befattning i statens tjenst, dels såsom pensionärer. Hvad deremot beträffar ifrågavarande befattningar vid kontoren i Jönköping, Kalmar och Östersund, bestridas desamma af i riksbanken anstälde ordinarie tjänstemän, som vid fullgörande af nämnda uppdrag äro tjänstefria mot afstående af alla med tjensten förenade inkomster, och följaktligen äro inskränkta till den godtgörelse, som för det särskilda uppdraget är anvisad. I afseende å denna ersättning är af Riksdagen bestämdt, att i nämnda fall får densamma, med undantag hvad beträffar afdelningskontoret i Wisby, utgå efter enahanda grunder och bestämmelser, som gälla för tjänstemännen i 3:dje graden vid riksbankens hufvudkontor. Sistnämnda tjänstemän innehafva dock samtliga, förutom lön och tjänstgöringspenningar, äfven särskilda arfvoden eller misräkningspenningar. Med afseende å den såsom det vill synas sålunda åsyftade likställigheten i förmåner, och då de handhafvaren af den dagliga förvaltningen tillhörande mångfaldiga slags göromål, på sätt fullmäktige vid inspektioner jemväl varit i tillfälle inhemta, i hög grad taga hans arbetsnit och krafter i anspråk, hafva fullmäktige ansett skäligt och billigt, att ersättningen till de tjänstemän i riksbanken, som innehafva uppdrag såsom handhafvare af den dagliga förvaltningen vid afdelningskontor, utom hvad beträffar dem i Göteborg, Malmö och Wisby, må, vid det förhållande, att de deltaga i värden af låne- och säkerhetshandlingar samt kassan, höjas med belopp, som motsvarar det vid hufvudkontoret

för vård om dylika handlingar och om de s. k. förvaringskassorna bestämde arfvode eller 1,000 kronor.»

Uti dessa åsigter instämde icke en af fullmäktige, nemligen herr L. O. Larsson, som var från fullmäktiges förslag i ämnet skiljaktig och ansåg, att, då de handhafvare af den dagliga förvaltningen, hvilka äro tjänstemän i riksbanken åtnjuta högre aflöningsförmåner än deras vederlikar, som i riksbanken ej innehafva ordinarie befattning, och då kassavården för handhafvarne vid kontoren i Jönköping, Östersund och Kalmar ej torde vara af mer besvärlig och ansvarsfull beskaffenhet än för innehafvarne af motsvarande befattningar vid Wexjö och Luleå kontoren, men för dessa sistnämnda fullmäktige ej funnit nödigt föreslå kassavårdarearfvode, den ifrågasatta löneförbättringen syntes honom ej vara af oundgängligt behof påkallad.

Utskottet anser lika med fullmäktige, att den, som i främsta rummet skall handhafva ett afdelningskontors angelägenheter, bör, om man skall kunna göra anspråk på erhållande af dugliga och pålitliga personer till skötande af dylika ansvarsfulla befattningar, af mer än ett skäl vara så aflönad, att hans ekonomiska ställning ej i något afseende menligt inverkar på hans sjelfständighet och oberoende. Utskottet har därför ej i hufvudsak något att erinra deremot, att aflöningen för ifrågavarande ledamöter af riksbankskontorens styrelser höjes, i den mån sådant kan och bör för vinnande af nämnda syfte finnas af omständigheterna påkalladt.

Visserligen kan, på sätt en fullmäktig antydt, det i visst hänseende synas något oegentligt, att aflöningen för handhafvarne af den dagliga förvaltningen, oafsedt att göromålen kunna vara af samma omfattning och beskaffenhet, ställes olika och göres beroende deraf, huru vida de såsom tjänstemän i riksbanken derstädes innehafva fast anställning. Då likväl för dem, som ej äro riksbankens tjänstemän, icke förefinnes något förbud att innehafva annan befattning vare sig i statens eller kommunens tjänst och desamme sålunda äro oförhindrade att, på sätt jemväl eger rum, från annat håll skaffa sig ökade inkomster, hvilket deremot är tjänstemännen förmenadt, och då härtill kommer att för den, som förflyttas till en främmande ort, förhållandena i allmänhet torde gestalta sig väsentligt dyrare än för den, som förut är å platsen bofast, samt då det torde kunna anses vara af väsentlig fördel, att till vinnande af öfverensstämmelse i grunderna och sättet för skötandet af så väl riksbankens hufvud- som afdelningskontor, de, som derstädes förut inhemtat kändedom om göromålen och tillvägagåendet vid ärendenas behandling, företrädesvis utses till handhafvare af den dagliga

förvaltningen vid ett afdelningskontor och detta väsentligen skulle främjas genom att sådana tjänstemän i aflöningsförmåner till fullo likställas med dem i samma grad, till hvilken de enligt Riksdagens förut fattade beslut äro att hänföra, har utskottet velat biträda fullmäktiges förslag äfven i nu förevarande fall och hemställer derfor:

8:o.

att, beträffande det i hvarje af aflöningsstaterna för kontoren i Jönköping, Kalmar, Luleå, Wexiö och Östersund efter bestämmelserna om aflöningen till styrelseledamoten för den dagliga förvaltningen gjorda tillägg, detsamma måtte få följande lydelse: »dock att, derest sistnämnda befattning bestrides af någon riksbankens tjänsteman, aflöningen till honom under tiden utgår efter enahanda grunder och bestämmelser, som gälla för tjänstemän i tredje graden vid riksbankens hufvudkontor, med iakttagande att han derjemte eger uppbära ett belopp, motsvarande vid samma kontor anvisadt arfvode för vård om förvaringskassorna samt af låne- och säkerhetshandlingar eller 1,000 kronor för år räknadt».

Slutligen och i händelse af bifall till hvad utskottet under punkterna 7:o och 8:o här ofvan föreslagit hemställer utskottet, i enlighet med fullmäktiges derom gjorda framställning:

9:o.

att dels förhöjningen i anslagen för extra arbeten vid afdelningskontoren i Göteborg, Jönköping, Luleå och Wisby dels ock de förändrade bestämmelserna i afseende å aflöningen till handhafvarne för den dagliga förvaltningen vid kontoren i Jönköping, Kalmar, Luleå, Wexiö och Östersund måtte få anses gällande från och med innevarande års början.

Stockholm den 6 maj 1889.

På utskottets vägnar:

G. S. ÅKERHJELM.

Herr *Dahn* har begärt få antecknadt, att han till följd af sjukdom icke deltagit i den slutliga behandlingen af förevarande ärende.
